

Yttrande över remiss från Universitetskanslerämbetet angående nationell insamling av uppgifter om universitetens och högskolornas arbete med pedagogisk utveckling (reg.nr. 111-414-18)

Bakgrund

UKÄ har fått i uppdrag av regeringen att göra en uppföljning av pedagogiskt utvecklingsarbete vid universitet och högskolor. I uppdraget ingår att ge en översiktlig nationell bild och att bidra med kunskap om lärosätenas arbete med pedagogisk utveckling. Nedan beskriver SLU hur arbetet ser ut vid lärosätet och vilka resultat som har uppnåtts (fråga 1) och vilka framtida utmaningar vi ser där pedagogisk utveckling spelar en central roll ur ett ledningsperspektiv (fråga 2). I det följande redovisas svaren på dessa frågor en i taget. Styrdokument och annan information hänvisas det till via länkar.

Fråga 1. Hur arbetar SLU med högskolepedagogisk utveckling och vilka resultat har uppnåtts?

Hur ser SLU:s ledning på vikten av pedagogisk utveckling?

SLU:s strategi för 2017–2020 tar sin utgångspunkt i SLU:s verksamhetsidé, vision och värdegrund, där kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa är central. Redan tidigt i strategin lyfts vikten av god pedagogik tydligt fram ”*Utbildningen ska uppfylla såväl högt ställda vetenskapliga och pedagogiska kvalitetskrav som samhällets behov av kompetens inom SLU:s utbildningsområden*”. (se <https://www.slu.se/ew-nyheter/2016/6/ny-slu-strategi-for-2017-2020/>). I

strategin har SLU valt att lägga tonvikten på fem fokusområden. De ska fungera som en allmän vägledning för planering och prioritering inom verksamheten. Fokusområdena är:

- 1) Medarbetare
- 2) Studenter och utbildning
- 3) Forskningsinfrastruktur
- 4) Samverkan med omgivande samhälle
- 5) Vårt gemensamma SLU

En av de prioriterade åtgärderna för att nå delmålen för området Medarbetare är:

*”Öka betydelsen av god pedagogisk kompetens vid rekrytering av lärare
Motivering: En stark lärarroll förutsätter att ökad vikt läggs vid pedagogisk skicklighet och specialistkunskap vid anställning/befordran.*

Vad gäller område Studenter och utbildning sägs att *”Utbildningen kännetecknas på ett tydligare sätt av pedagogisk kvalitet och utvecklande lärmiljöer”*. Vidare prioriteras att avsätta arbetstid för undervisande personal för återkommande vidareutbildning och kompetensutveckling med motiveringen att *”möjligheter till kompetensutveckling behövs för pedagogiskt nytänkande och kursutveckling, samt för utvecklade ämneskunskap och forskningsanknytning”*. Prioritet ges även till *”En aktiv pedagogisk akademi med excellenta lärare som stöttar den pedagogiska utvecklingen vid SLU”*.

Vidare, i SLU:s Inriktningsdokument för utbildning på grund- och avancerad nivå 2017–2020 lyfts några kvalitetshöjande åtgärder fram, bland annat en prioritering av det nätbaserade lärandet, lärares kompetensutveckling, ett studentcentrerat lärande, pedagogisk utveckling och användning av ny teknik samt ett internationellt perspektiv i utbildningarna. Flera av dessa frågor är lika centrala för forskarutbildningen där den pedagogiska utvecklingen fokuserat mycket på handledningens kvalitet men även på arbetet med att konkretisera lärandemålen i forskarutbildningen som en del av varje doktorands utbildning.
<https://internt.slu.se/globalassets/mw/org-styr/styr-dok/utb-grund-avancerad/inriktningsdokument-utbildning-2017-2020-slutversion-un-20161012.pdf>).

Hur är våra utbildningsstrategiska organ organiserade?

Utbildningsfrågorna på grundnivå och avancerad nivå hanteras sedan 2014 av en linjeorganisation där beslut huvudsakligen fattas av styrelsen, utbildningsnämnden och programnämnderna. De tre följande instanserna, UN, NEX, FUR, som vi väljer att beskriva i mer detalj behandlar kontinuerligt frågor som rör pedagogisk utveckling.

- **Utbildningsnämnden (UN)** är ett gemensamt organ för universitetet med uppgift att behandla strategiska frågor som ska stödja, samordna, stimulera och utveckla all utbildning på grund- och avancerad nivå. SLU:s organisation omfattar således ett antal organ som bland annat arbetar med pedagogiska frågor som rör utbildningen på grund- och avancerad nivå (se <https://internt.slu.se/stod-service/utbildning/grund--och-avancerad-utbildning/utbildnings-ramar/utbildningsorgan/>).
- **Nämnden för utnämning av excellenta lärare (Nex)** utnämner excellenta lärare vid SLU. Det är en titel på SLU som är en viktig del i universitetets kvalitetsarbete inom utbildning och pedagogisk utveckling. Titeln excellent lärare ger universitetet en möjlighet att belöna och synliggöra skickliga och pedagogiskt medvetna lärare. Excellentia lärare förväntas att aktivt delta i ämnesområdets och universitetets kvalitetsarbete avseende utbildning och lärande.
- **Forskarutbildningsrådet (FUR)**, är ett för universitetet och fakulteterna gemensamt organ med uppgift att behandla övergripande strategiska frågor som avser stödja, samordna, stimulera och utveckla utbildning på forskarnivå (se <https://internt.slu.se/stod-service/utbildning/utbildning-pa-forskarniva/test/radet-for-utbildning-pa-forskarniva-fur/>)

Hur har vi organiserat det universitetsgemensamma stödet till pedagogisk utveckling?

Huvudansvaret för stödet till universitetets pedagogiska utveckling ligger sedan 1 januari 2019 på **avdelningen för lärande och digitalisering**. Avdelningen består av två av enheterna från den tidigare utbildningsavdelningen och avdelningen har skapats för att kunna ta ett ännu mer samlat grepp gällande utvecklingen av en modern studentaktiverande och teknikstödd pedagogik, till exempel digital examination.

Vid avdelningen finns enheten för pedagogisk utveckling (EPU) och enheten för utbildningssystem och –media. Avdelningen utgör en strategisk

resurs och en expertfunktion inom pedagogik, IT-pedagogik och media, och har ansvaret för den behörighetsgivande högskolepedagogiska utbildningen inom SLU. Avdelningen ansvarar också för alla SLU:s utbildningssystem och studentwebb. Avdelningen erbjuder ett brett spektrum av kurser och seminarier, och erbjuder konsulttjänster i form av rådgivning till lärare och institutioner samt pedagogiska bedömningar. Som ett resultat av omorganisationen kommer de framåtsyftande satsningarna inom pedagogiken att ha ett ännu tydligare fokus på frågor som rör e-lärande och distanspedagogik. För mer information se <https://internt.slu.se/ld>.

Avdelningen för lärande och digitalisering arbetar även tillsammans med andra avdelningar, fakulteter, institutioner och undervisande personal för att främja den högskolepedagogiska utvecklingen vid SLU. **SLU-biblioteket** har i uppdrag att stärka kvaliteten i SLU:s forskning, utbildning och fortlöpande miljöanalys genom att säkerställa tillgången till vetenskaplig information för forskning och lärande; stödja studenterna i deras lärande gällande att söka, kritiskt granska och använda information. Biblioteket är också ett stöd för den undervisande personalen genom att ta fram och erbjuda webbaserade moduler för lärare och studenter.

Fastighetsavdelningen ansvarar för lokalplaneringen och de fysiska lärmiljöerna och **IT-avdelningen** tillhandahåller grundläggande teknisk infrastruktur.

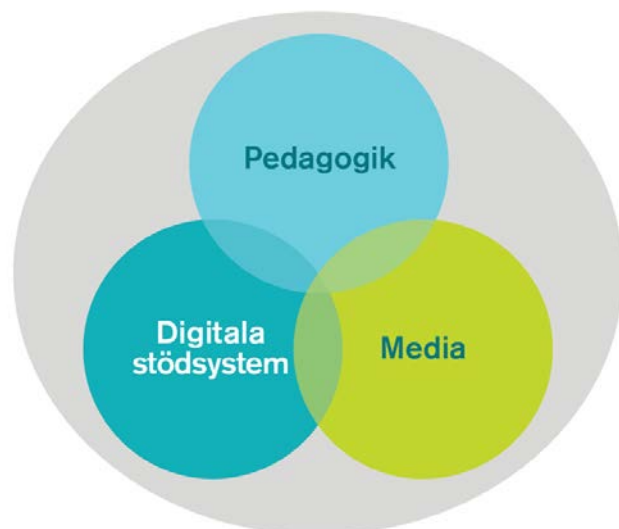
Universitetsadministrationen tillhandahåller stöd till lärare/handledare och annan undervisande personal som behöver tillägna sig eller vidareutveckla sina kunskaper och färdigheter inom pedagogik. För att bygga moderna och studentaktiverande lärmiljöer behövs också funktionella och ändamålsenliga

fysiska lärmiljöer och en grundläggande säker användarvänlig IT-struktur mm (se bild nedan).

Vår styrka är att:

- vi arbetar på ett holistiskt sätt vad gäller stödet till utvecklingen av moderna lärmiljöer där pedagoger, mediaexperter och systemansvariga ofta arbetar i team både vad det gäller utvecklingsprojekt, konsultationer eller kurser (se bild)
- vi har olika akademisk hemvist (medicin, naturvetenskap, samhällsvetenskap) och erfarenhet av olika typer av metodik, så vi kan matcha de förfrågningar som kommer in från olika delar av akademien.

Hur får vi veta vad akademien har för behov?

Akademins behov av pedagogisk utveckling fångas upp;

- genom de dagliga kontakter de stödjande avdelningarna har med lärare, handledare etc.
- genom det strukturerade systematiska kvalitetsarbetet vid SLU.

Det systematiska kvalitetsarbetet kommer att beskrivas i detalj i SLU:s självvärdering till UKÄ senare i vår. (<https://internt.slu.se/kvalitetssakring-utb>).

Kärnan i SLU:s kvalitetssäkringssystem är en regelbundet återkommande genomlysning av utbildningarna där s.k. kvalitetsdialoger utgör en central del. Som utgångspunkt i dialogerna med programnämnder och studenter används utbildningsprogrammets självvärderingar. Dialogen utgör en strukturerad diskussion mellan de utbildningsansvariga på olika nivåer. För forskarutbildningen sker dialogerna i första hand mellan fakultetsnämnderna och ordförande i Rådet för utbildning på forskarnivå (FUR) och för grundutbildningen mellan programnämnderna, inkl. programstudierektorer, och ordförande för Utbildningsnämnden (UN). Även en extern granskare och student-/doktorand-representanter deltar. De behov som kommer fram kan fångas upp och åtgärder kan skräddarsys för att snabbt skapa en pedagogisk utveckling som är anpassad till verksamheten.

Hur arbetar vi med högskolepedagogisk utveckling vid SLU?

Högskolepedagogisk utbildning

Vid SLU finns en lång tradition av att lärare och forskarhandledare förväntas gå pedagogiska kurser. SLU var redan på 80–90-talet tidiga vad gäller högt ställda krav på obligatorisk grundläggande högskolepedagogisk utbildning för lärare och handledare. SLU var också först i Sverige med att alla examinatorer måste genomgå en obligatorisk betygskurs 2008, och fem år senare beslutades det även att alla programstudierektorer måste delta i en kurs om utbildning för hållbar utbildning. (se <https://internt.slu.se/stod-service/utbildning/pedagogiskt-och-digitalt-stod/om-oss/historia/>). Detta har bland annat lett till att programstudierektorerna idag arbetar systematiskt med integreringen av frågor kring hållbar utveckling i utbildningen (se <https://student.slu.se/globalassets/nyhet-kalend/2017/slu-sjalvvardering-hallbar-utveckling-i-undervisningen-uka-2017-7.pdf>).

Vid SLU krävs idag som vid de flesta högskolor och universitet sammanlagt tio veckors pedagogisk utbildning inklusive forskarhandledarutbildning för blivande docenter. Med anledning av dessa krav ger SLU årligen ett stort antal (19 st 2018) behörighetsgivande högskolepedagogiska kurser (se <https://internt.slu.se/stod-service/utbildning/pedagogiskt-och-digitalt-stod/>).

SLU var också relativt tidiga med att arbeta med distanspedagogik och första kurserna i distanspedagogik togs fram 1996, dock minskade intresset för distanskurser vid universitetet ett tag på 2000-talet, för att nu återigen ligga mycket högt på agendan. I högskolesverige rådde vidare länge en viss distans mellan de mer ”traditionella pedagogerna” och de på slutet av 90-talet nya ”IT-pedagogerna”. Vid SLU växte dessa båda inriktningar tidigt samman (2004) och SLU var under flera år drivande i flera nationella och internationella projekt rörande webbaserat interaktivt stöd för bland annat e-baserad kursutveckling samt stöd till arbetet med lärandemål inom ramen för Bolognaprocessen (finansierat av bl.a KK-stiftelsen, Nätuniversitetet mm)

Fortbildning, seminarier, konsultationer och expertstöd

Vid sidan av en stor kursverksamhet (ca 500 deltagare per år) på både svenska och engelska för lärare/handledare har hela tiden getts konsultation till lärare och lärargrupper, expertstöd åt ledning, nämnder och råd samt utbildning i pedagogik i internationella projekt. Ett fortbildningsprogram i forskarhandledning har utvecklats med ämnen som till exempel svåra samtal och konflikthantering. Pedagogiska luncher genomförs också regelbundet

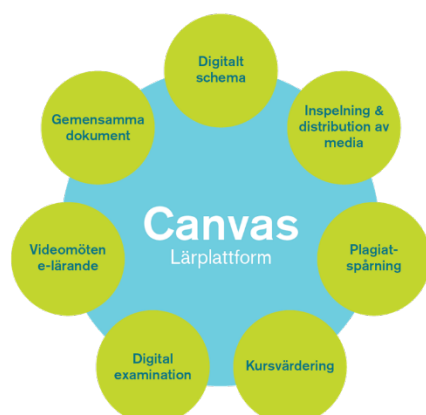
för lärare och forskarhandledare i syfte att stimulera den pedagogiska diskussionen inom SLU.

Konsultationer ges via möten, telefon eller Skype till enskilda lärare men ofta bokas besök in på institutionen om det är mer komplexa frågor. Konsultuppgifterna varierar i tid om omfattning. Några görs inom pågående större programprojekt och det kan vara direkt konsultation med ett lärarlag kring något pedagogiskt/ didaktiskt dilemma eller utvecklingsidéer som behöver diskuteras. Det kan också vara beställd medverkan på lärardagar för program/fakulteter med ett önskat inslag i någon pedagogisk fråga. I genomsnitt hålls 7 lärardagar/ workshops ute på fakulteterna varje månad.

En nyhet 2018 är ett nytt koncept för fortbildning och konsultation för nya och erfarna forskarhandledare. Detta är ett direkt svar på de önskemål som kom upp i kvalitetsdialogerna. Det är förutom lunchkollokvier, halvdagsträffar med ett tema. Ett annat erbjudande är institutionsdagar där man beställer ett särskilt tema. Ett annat önskemål som kom fram i kvalitetsdialogerna är mer direkt stöd för programutveckling. Därför kommer avdelningen in tidigare i processen för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för till exempel e-learning och ”flipped classroom” men även för att ge råd hur man skapar en röd tråd genom spretiga masterprogram.

Utveckling av den virtuella lärmiljön

Att öka det nätbaserade lärandet möjliggör för nya studentgrupper, i synnerhet yrkesverksamma, att ta del av SLU:s utbildningar. I campusförlagda utbildningar kan nätbaserat lärande användas för att öka samläsningen mellan program som ges på olika orter, och det ger även möjlighet till utveckling av pedagogik. Nätbaserat lärande kan också användas för att skapa universitetsövergripande campusoberoende kurspaket. Arbetet med att utveckla distanspedagogik och e-lärande står i dag i fokus vid SLU och vi har under många år arbetat aktivt inom ITHU, SUNET mfl organisationer med att arbeta mot bättre och gemensamma system för e-lärande. Implementeringen av den nya lärplattformen Canvas (totalt 23 lärosäten använder den idag) är i dag i full gång vid SLU. Canvas blir också navet till ett antal andra stödsystem som tillsammans kommer att skapa en bättre och enklare virtuell lärmiljö för lärare och studenter (se bild nedan).

SLU:s

första MOOC har vidare lanserats under 2019 (se <https://internt.slu.se/nyheter-originalen/2019/3/slus-forsta-mooc/>).

Hur samverkar vi nationellt och internationellt rörande pedagogisk utveckling?

SLU samverkar mycket i pedagogiska utvecklingsfrågor med nationella och internationella parter och vi deltar bl.a i:

- NFHU (Nationella nätverket för forskarhandledarutbildare)
- Högre Utbildning (tidskrift om högskolepedagogik)
- SWEDNET (Svenska nätverket för högskolepedagogiska utvecklare)
  - Lärosäten Syd (regional grupp inom SWEDNET)
  - Lärosäten Nord (regional grupp inom SWEDNET)
- SUNET (nätverk för pedagogiska utvecklare i Uppsala/Stockholm)
- Rum för aktivt lärande (Nationellt nätverk för aktivt lärande i högre utbildning som SLU var med och startade 2015)
- Uppsala universitet-SLU:samverkansgrupp
- ELLS (medverkar i grupperna "Quality Assurance" och "E-learning")
- Doctoral Supervision trainers network (Oxford, Bristol, Stavanger)

Arbete med pedagogiska kapacitetsuppbyggnadsprojekt i Afrika har pågått sedan 2013, och under 2018 beviljades SLU medel av Sida för ett femårigt projekt i Mocambique med fokus på kvalitet och infrastruktur för forskarutbildning. Projektet genomförs i nära samverkan med Uppsala universitet och syftar bland annat till att utbilda pedagogiska utvecklare och fortbilda forskarhandledare.

Åtgärder vi gjort för att höja lärarrollens status?

- SLU delar ut två pris varje år för ”föredömliga insatser inom pedagogik och undervisning” i samband med SLU:s promotionshögtid i oktober. Ett pris är individuellt (lärare, studierektor eller motsvarande) och ett pris är ett lagpris (lärarlag institution eller motsvarande).
- SLU har, sedan 2015, infört möjligheten för tillsvidareanställda lärare att ansöka om titeln excellent lärare. Syftet är att främja kvalitén på SLU:s utbildningar och stimulera den pedagogiska utvecklingen och utgör ett viktigt stöd för den fortsatta utvecklingen av SLU:s utbildningar.
- SLU har också erbjudit utbildning i pedagogisk meritering för lärarförslagsnämnder. Tre av fyra fakulteter har hunnit få denna utbildning, och den sista fakulteten kommer att ges utbildning under 2019.

Vad har SLU uppnått så här långt?

De flesta relevanta strategiska dokument tar upp att de pedagogiska frågorna och intresset för pedagogisk utveckling har ökat väsentligt på SLU de sista åren på alla nivåer i organisationen. SLU har högt söktryck till pedagogiska kurser, fler lärare deltar i lunchseminarier, många forskarhandledare kommer på kollokvier, kolleger från andra universitet besöker oss, flera lärare från andra universitet söker till våra kurser. Alla fakulteter finns representerade bland kursdeltagare och pedagogiska konsultationerna och workshops eller liknande hålls på institutioner varje vecka.

Det finns vidare ett tydligt systematiskt arbetssätt för att utveckla pedagogiken vid SLU, där vi ser programstudierektorerna som en tydlig nyckelgrupp som erbjuds extra kompetensutveckling. Som exempel har UKÄ utvärderat universitetens och högskolornas arbete med att främja en hållbar utveckling och SLU fick där mycket goda omdömen i utvärderingen för hur vi jobbat med hållbar utveckling och utbildning för hållbar utveckling.

SLU:s nya vision är vidare att vi ska ha:

- 1) fördubblat totala antalet antagna studenter inom en 10-årsperiod,
- 2) ha flera kvalificerade sökande per utbildningsplats samt
- 3) att studenterna speglar mångfalden i Sveriges unga befolkning.

SLU:s styrelse har därför i år beslutat om extra resurser till utbildningsnämnden, till strategiska investeringar som stödjer visionen att fördubbla antalet studenter till 2027 och SLU har inlett ett

fördubblingsprojekt med syfte att öka antalet studenter i grundutbildningen i form av både fler sökande och fler antagna. I fördubblingsprojektet är vikten den pedagogiska utvecklingen tydligt framskriven ”SLU behöver också arbeta vidare för att skapa attraktivare lärar- och forskarkarriärer samt fortsätta utveckla våra campus- och lärmiljöer”. I de extra resurserna till projektet finns medel planerade eller beslutade för strategiska utvecklingsprojekt avsatta för bl.a.

- ökad pedagogisk utveckling baserad på modern teknik och ett studentcentrerat lärande
- startbidrag till nya utbildningsmotiverade universitetslektorer
- utveckling av lär- och campusmiljöer

Sammanfattningsvis, vår ledning, våra programnämnder och våra lärare och studenter vill förändra och utveckla. I SLU:s strategi lyfts lärarrekrutering, lärmiljöer, pedagogiskt nytänkande, forskningsanknytning fram som viktiga utvecklingsområden. Vi arbetar med dessa och har just nu fokus på digitalisering och e-lärande för att stötta SLU:s vision om fler studenter.

Fråga 2. Framtida utmaningar för SLU där pedagogisk utveckling spelar en viktig roll

Regeringen har tydligt signalerat vikten av en snabbare digitalisering av högskolan inklusive behov av mer kompetens vad gäller distanspedagogik och e-lärande, något som även SLU ser som strategiskt viktiga frågor för vår egen utveckling. Genom den strategiska satsningen på avdelningen för lärande och digitalisering tar vi nu ytterligare ett steg för att snabba på utvecklingen av en modern digitaliserad och studentaktiverande pedagogik. Till exempel har den akademiska verksamheten just nu signalerat att de snabbt behöver stöd för program- och kursutveckling. Eftersom vi har både tidigare erfarenhet och kompetens att ta fram den typen av digitala stödsystem kan vi därför snabbt och effektivt möta verksamhetens behov.

Digitaliseringen måste användas för att skapa en användarvänlig virtuell utbildningsmiljö för lärare och studenter och också utnyttjas på ett kreativt sätt för att underlätta det pedagogiska arbetet och frigöra tid för pedagogisk utveckling och inte skapa administrativt merarbete. Lärarna måste ges mer tid för att kunna reflektera kring sin undervisning och utveckla sina digitala och pedagogiska kompetenser, extra viktigt när studentgrupperna blir större, mindre homogena och ofta behöver mer stöttning.

SLU är idag väldigt forskningsintensivt med få lektorer som undervisar och många forskare som bara undervisar på en liten del av sin arbetstid. Vi måste därför skapa flera lektorat med utbildningsfokus samt intensivt arbeta med att se till att lärarrollen får högre status och den pedagogiska skickligheten värderas högre vid tjänstetillsättning. Fler lektorer med undervisningsfokus skulle också ge oss bättre möjligheter till att kunna arbeta effektivare med pedagogisk fortbildning och en professionalisering av lärarrollen.

SLU finns vidare på många orter vilket både är en utmaning och en möjlighet. Vi vill nu skapa fler ortsoberoende kurser och program och all undervisande personal måste därför erbjudas bästa möjliga förutsättningar och stöd för att undervisa på ett modernt studentaktiverande och teknikstött sätt, oberoende av ort. Lärmiljöerna både de fysiska och de virtuella måste därför fortsätta att utvecklas i snabb takt för att bättre stödja en studentaktiverande och mer platsberoende undervisning. Även campusmiljöerna är viktiga för det studentaktiverande lärandet. De informella lärmiljöerna behöver utvecklas och mötesplatser för ökad interaktion mellan olika studentgrupper och en inkluderande studiemiljö behöver skapas.

De fyra viktigaste utmaningarna vad gäller pedagogisk utveckling för SLU är just nu att:

- hantera en omfattande programutveckling inklusive progression
- stötta en ökad digitalisering med intensiv fortbildning av många lärare på flera orter
- tillskapa fler undervisningslektorat och stärkt status vid tjänstetillsättningar
- utveckla ändamålsenliga och flexibla lärmiljöer, såväl fysiska som virtuella.

Slutligen, en övergripande utmaning de närmaste åren för SLU kommer givetvis att vara att samtidigt som vi ska genomföra ett stort och ambitiöst arbete med att utveckla våra utbildningsprogram ska den undervisande personalen i ökad omfattning hinna fortbilda sig pedagogiskt så att vi uppnår våra mål att utveckla all undervisning så den är modern, studentaktiverande och använder digitala metoder på bästa sätt.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av rektor Karin Holmgren efter föredragning av avdelningschef Roger Pettersson. Innehållet har i huvudsak utarbetats av avdelningschef Roger Pettersson och enhetschef Cecilia Almlöv vid

avdelningen för lärande och digitalisering. Enhetschef Helen Alstergren vid avdelningen för lärande och digitalisering har vidare bidragit med synpunkter.

Karin Holmgren

Roger Pettersson